

[Økonomiministeren.]

kunne indtræffe begivenheder som dem, vi nu har været vidne til. Det gik godt, så længe lånemulighederne i udlandet var tålelige, og så længe der ikke var uro om de centrale valutaer, og derfor kunne man lukke øjnene for risikoen. Man har gentagne gange måttet gribe ind for at rette betalingsbalancen op, men nogen varig nedbringelse af underskuddet er der ikke opnået.

Til belysning af, hvor omfattende denne forringelse af Danmarks nettostilling over for udlandet har været, vil jeg nævne bare nogle få hovedtal. Ved udgangen af 1959 var vor samlede nettogæld til udlandet kun nogle få hundrede millioner kroner. Ved udgangen af 1967 — 8 år efter — var nettogælden steget til 7,8 milliarder kr. Deraf skyldes en lille halv milliard kroner devalueringen. Nettolåntagningen har endda været større end de 7,3 milliarder kr., som stigningen angiver. Der er netto lånt ca. 9 milliarder kr., men de 1,7 milliard kr. er omsat i større valutaer; resten, de 7,3 milliarder kr., har altså finansieret det løbende betalingsbalanceunderskud.

Vi havde ved udgangen af 1967 en valutareserve på godt 3,8 milliarder kr. Vi havde samtidig en kortfristet nettogæld til udlandet af næsten samme størrelse, mellem 3 og 3,5 milliarder kr. I 1959 derimod var det sådan, at den kortfristede nettogæld kun var en sjettedel af den valutareserve, vi dengang havde. Der er altså sket en meget væsentlig forringelse af den reelle likviditet på den måde.

Denne situation og den omstændighed, at det løbende betalingsunderskud i 1967 var nået op på et så højt niveau som 2 milliarder kr., måtte jo føre til, at hensynet til betalingsbalancen måtte have prioritet, når man efter regeringsskiftet skulle tilrettelægge den økonomiske politik. Yderligere blev problemerne omkring betalingsbalancen skærpet gennem devalueringen. Vel åbnede devalueringen muligheder for en styrkelse af industrieksporten på længere sigt, men på kort sigt betød den en yder-

ligere forøgelse af underskuddet i kraft af den væsentlige forringelse af bytteforholdet, som den førte til.

Den finanspolitiske stramning sidste år førte til en drejning af betalingsbalancens udvikling i den rigtige retning. Dæmpningen af den indre efterspørgsel muliggjorde en udnyttelse af de gunstige afsætningsvilkår for industrieksporten, som var skabt gennem opgangskonjunktoren i udlandet og gennem devalueringen, og væksten i importen blev bremsset. Alligevel blev forbedringen af den løbende betalingsbalance relativt beskedent, kun godt 300 mill. kr., men det må ses på baggrund af bytteforholdsforringelsen. Den om jeg så må sige realøkonomiske omstilling, der skete i 1968, omstillingen fra indenlandsk produktion til eksportproduktion, var i virkeligheden meget betydelig.

Ved begyndelsen af 1969 tegnede der sig en mulighed for en yderligere, men beskedent forbedring af den løbende betalingsbalance, men også i år måtte der regnes med et stort finansieringsbehov i udenrigsomsætningen. Den økonomiske årsoversigt regnede med et finansieringsbehov på 1.600-1.700 mill. kr., hvad der var omtrent det samme som året før. I erkendelse af den belastning, som et sådant underskud kunne betyde for reserverne, har regeringen både i fjor og i år bestræbt sig for at mindske risikoen ved at optage langfristede offentlige lån i udlandet. Den offentlige låntagning i udlandet androg i fjor over 900 mill. kr., og vi var for 1969 indstillet på at låne et lignende beløb, såfremt der var mulighed for det, i udlandet. Gennemførelsen af lånene er imidlertid blevet forsinket i år af udviklingen på det internationale kapitalmarked og ganske specielt det tyske, hvor man her i foråret rangerede låneansøgningerne ind i en kø. Det er derfor først i de allersidste dage, at de første af disse låneoperationer har kunnet gennemføres.

Med denne forsinkelse af låneprogrammet og på et tidspunkt af året, hvor vi af sæsonmæssige grunde har et særlig stort underskud på den løbende balance, måtte beta-